

**План дій
щодо
Посилення санкцій проти Російської Федерації**

Міжнародна Робоча Група з Питання Санкцій Проти Росії

19 Квітня 2022

<https://fsi.stanford.edu/contentworking-group-sanctions>

Нами було скликано робочу групу незалежних міжнародних експертів, з метою розробки рекомендацій щодо нових економічних та іншого роду заходів для подальшого тиску на президента Росії Володимира Путіна, щоб він якомога швидше припинив своє вторгнення в Україну, та відновив територіальну цілісність України в її міжнародно визнаних кордонах. Наша робоча група прагне поділитись наявними знаннями та досвідом із урядами і компаніями всього світу, шляхом надання допомоги у формулюванні пропозицій щодо санкцій, які підвищують вартість вторгнення Росії в Україну, та підтримають демократичну Україну у захисті її територіальної цілісності та національного суверенітету.

Наша група аплодує тим діям, які були вжиті десятками урядів по всьому світу щодо накладення санкцій на російські компанії та окремих осіб, запровадження контролю за експортом до Росії критичних технологій, та тиску на приватні компанії, задля зупинки ними бізнесу в Росії. Ми також вітаємо кроки, які були вжиті незалежно приватними компаніями з усього світу, в рамках зупинки торгівлі, інвестицій та ведення бізнесу в Росії та з Росією. Ми вітаємо дії багатосторонніх фінансових установ щодо припинення їхньої співпраці з російськими партнерами.

Водночас ми вважаємо, що можна зробити більше – набагато більше – щоб терміново посилити тиск на Путіна з метою забезпечення виведення російської армії з території України. Максимальна кількість санкцій з короткостроковими наслідками має бути запроваджена негайно, щоб досягти конкретного зниження спроможності Росії фінансувати цю війну. Для досягнення максимального ефекту на ринках, запропоновані санкції мають бути оприлюднені якомога швидше. Ми підтримуємо Україну в прагненні зупинити надходження, які фінансують жорстоку війну Росії та звірства проти мирного населення.

Цей документ містить пропозиції щодо посилення санкцій США, Європи та світу проти Росії та Білорусі, які можна було б негайно запровадити. Це перший документ із серії, що наша група планує видати. У майбутніх документах (1) будуть більш детально викладені конкретні рекомендації, викладені в цьому першому документі, а також (2) будуть представлені нові ідеї щодо майбутніх заходів. Додаткові пам'ятки, документи та статті, які стосуються цієї білої книги, можна знайти на нашому веб-сайті: <https://fsi.stanford.edu/contentworking-group-sanctions>.

Незважаючи на залучення внеску та координацію з численними державними службовцями, зокрема з Уряду України, а також від приватних компаній, усі члени нашої робочої групи беруть індивідуальну участь у рамках своїх можливостей. Наша мета полягала не в тому, щоб підготувати консенсусний документ, а в тому, щоб надати вичерпний перелік можливих додаткових заходів, які повинні бути розглянуті урядами, багатосторонніми установами та приватними суб'єктами. Детальний вплив кожної окремої санкції нами в рамках даного документу розглянуто не було. Не всі члени нашої робочої групи погоджуються з кожною конкретною запропонованою санкцією чи дією. Але ми єдині в переконанні, що санкції проти Росії мають бути розширені якомога швидше, доки Путін не введе російські збройні сили з України. Окремі особи наразі стверджують, що більше немає можливостей посилення економічного тиску на Росію; але наша робоча група радикально не погоджується з цим твердженням.

Нарешті, ми визнаємо, що посилені санкції, які перешкоджають надходженню доходів і збільшують вартість цієї війни, не є заміною військовій та гуманітарній допомозі, дипломатії чи іншим інструментам зовнішньої політики, які слід обговорювати та досліджувати окремо. Ми

зосередимося лише на одному аспекті більш широкої міжнародної стратегії, впровадження якої необхідне для припинення цієї жахливої війни.

1. Розширити нафтогазові санкції

- I. Ввести повну заборону та ембарго на російські сиру нафту, нафтопродукти, газ та вугілля, забороняючи як імпорт, так і експорт у демократичний світ та з нього, мінімізуючи при цьому обхід через запровадження вторинних санкцій.
- II. Європейський Союз (ЄС) має негайно взяти на себе зобов'язання припинити торгівлю з Росією та Білоруссю в частині нафтопродуктів. Країни ЄС повинні зосередитись на суттєвому скороченні закупівлі російської сирої нафти та конденсату, поки вони не досягнуть нуля.
- III. Визнаючи складності для швидкого досягнення цих цілей, ми також рекомендуємо кілька проміжних кроків і довгострокових цілей.
 - i. Встановити спеціальне та значне імпортне мито, тариф або податок на імпорт російської сирої нафти та конденсату. Велике імпортне мито вимагало б від Москви знизити ціну, яку вона встановлює, щоб залишатися конкурентоспроможною, що призведе до зниження доходів. Доходи, отримані від цих податків, також можуть бути спрямовані на цілі гуманітарної допомоги Україні та фонд реконструкції.
 - ii. Запровадити заходи, які змусять покупців російської нафти та газу здійснювати платежі на рахунки умовного зберігання (escrow), які будуть недоступні Росії до закінчення війни. В Росії залишатиметься можливість використати утримані кошти для торгівлі, яка не знаходиться під санкціями, наприклад, продукти харчування, ліки та медичні вироби, інші гуманітарні товари. У рамках переговорного вирішення війни, прийнятного для уряду України, кошти можуть повертатися Росії частинами. Також, слід розглянути можливість спрямування частини цих коштів на цілі гуманітарної допомоги Україні та фонд реконструкції.
 - iii. Запровадити загрозу накладення санкцій блокування на будь-яку фінансову установу, яка порушує умови умовного зберігання (escrow). Якщо іноземна фінансова установа репатріює нафтові платежі до Росії замість того, щоб перераховувати гроші на затверджений рахунок умовного зберігання (escrow), Сполучені Штати та ЄС повинні накласти на таку фінансову установу санкції щодо повного блокування. Така політика гарантуватиме застосування рахунку умовного зберігання (escrow) всіма покупцями російської нафти, а не тільки тими, що входять до санкційної коаліції.
 - iv. Запровадити інструменти заохочення інших дій щодо пом'якшення та компенсації короткострокових перебоїв у постачанні, включаючи тимчасове продовження часу експлуатації ядерної та вугільної генеруючої потужностей, а також газових родовищ, які знаходяться біля кінцевого терміну їх експлуатації. Дипломатичні та регуляторні зусилля мають бути зосереджені на скороченні імпорту російських нафтопродуктів та

- переконанні інших виробників нафти не допустити зростання цін у зв'язку зі скороченням російського експорту.
- v. Забезпечити дотримання ЄС зобов'язання скоротити імпорт російського газу на дві третини в 2022 році і припинити закупівлю російського газу до кінця 2026-27 років. Встановити проміжні дати повного припинення транспортування російського газу до ЄС через «Північний потік-1», «Турецький потік-2» та «Ямал-Європа».
 - vi. Розширити потужність терміналів зрідженого природного газу в Європі та побудувати більше інтерконекторів для збільшення поставок неросійського газу до Європи, зосередившись на системах, які можуть якнайшвидше збільшити імпорتنі потужності (наприклад, розгортання плавучих установок зберігання та регазифікації замість постійних, стаціонарних, терміналів імпорту зрідженого природного газу). Консолідувати закупівлі газу на рівні ЄС, щоб використовувати ринкову владу – монопсонію – для зниження цін на газ і, таким чином, російських доходів.
 - vii. Забезпечити використання країнами-членами ЄС, в рамках правових та регулятивних норм викладених у Третньому енергетичному пакеті ЄС (ТЕР), всіх доступних юридичних інструментів – включаючи, але не обмежуючись, визначеним статтею 11 Директиви ТЕР процесом оцінки сертифікації енергетичної безпеки газу – для ліквідації часткової або мажоритарної власності російських державних підприємств або їхніх дочірніх компаній у критичних об'єктах європейської енергетичної інфраструктури, включаючи, але не обмежуючись, нафто- та газопроводи, газосховища та розподільні споруди, нафтопереробні заводи, та пов'язані об'єкти для виробництва нафтопродуктів.
- IV.** Хоча повний бойкот російського експорту енергоносіїв до демократичного світу залишається кінцевою метою – і для того, щоб порушити російські надходження, і щоб покінчити з можливістю Росії використовувати енергію як примусовий важіль впливу – короткостроковою метою слід бути скорочення потоку ресурсів, які фінансують Путінську військову машину, якомога швидше.
- V.** Застосовуватись ці ембарго та обмеження мають до всіх блендів, тобто сумішей, що містять нафту, нафтопродукти та газ російського походження, пропорційно до частки в суміші сировини російського походження.
- VI.** Із посиленням санкцій, незалежність від російського газу та нафти можна посилити, вживши негайних заходів щодо підвищення енергоефективності та прискорення переходу на альтернативні джерела енергії, що дозволить зменшити залежність від викопного палива, і також призведе до зниження російських доходів.
- VII.** ЄС, США, інші союзні країни та партнери повинні разом створювати загрозу вторинними санкціями всім покупцям російської сирої нафти та нафтопродуктів, включаючи покупців, які не входять до санкційної коаліції, судноплавні компанії та нафтопереробні заводи. Країнам, які зобов'язуються суттєво скоротити закупівлю російської сирої нафти та нафтопродуктів, мають надаватися відстрочки кожні шість місяців, що дозволить підтримати поетапне скорочення. Така політика

забезпечить дотримання санкційного режиму та зобов'язань, дасть час для коригування та захистить від ризику викупу частки європейських закупівель російської нафти іншими країнами, що послабить вплив санкцій.

- VIII. Встановити механізми координації та співпраці між урядами та приватним сектором щодо заходів з видобутку, вивільнення нафтових запасів, дипломатичних заходів щодо забезпечення альтернативних поставок нафти та газу замість російських, а також інших дій для забезпечення того, щоб втрати від санкцій були покладені головним чином на Росію і зменшені для світових споживачів нафти і газу.
- IX. Заохочувати неросійських видобувачів нафти і газу, особливо в демократичному світі, до розширення виробництва.

2. Розширити транспортні та страхові санкції

- I. Встановити як мету заборону здійснення перевезень морським, наземним та залізничним транспортом з Росії до демократичного світу, за винятком тих, що стосуються забезпечення глобальної продовольчої безпеки.
 - i. Запровадити блокувальні санкції щодо державних судноплавних компаній (включаючи, але не обмежуючись, ПАО «Совкомфлот», ТОВ «Газпромфлот» і ВАТ «Роснефтефлот»), щодо суден під російським прапором, що належать російським фізичним особам або компаніям, та тих, що здійснюють операції у російських портах.
 - ii. Заборонити крюінговим компаніям працювати з російськими екіпажами, біржам – працювати з російськими вантажами, а виробникам суднодвигунів – постачати російським компаніям запчастини, які в принципі можуть використовуватися для військових кораблів.
 - iii. Запровадити блокуючі санкції щодо російської страхової компанії «Согаз».
 - iv. Визначити відповідні винятки для торгівлі та діяльності, пов'язаної з реалізацією гуманітарної мети.
- II. Заборонити міжнародне страхування російських та білоруських суб'єктів, страхування суб'єктами Міжнародної Групи Клубів P&I та сертифікацію комерційних суден щодо будь-яких судноплавних і морських вантажів, що надходять до Росії чи Білорусі чи прибувають з них, за винятком випадків, пов'язаних із забезпеченням глобальної продовольчої безпеки.

3. Запровадити нові фінансові санкції

- I. Поглибити заходи щодо відключення всіх російських фінансових установ від світової фінансової системи. Заборонити надання спеціалізованих послуг фінансових повідомлень для обміну фінансовими даними.
- II. Як вже було зроблено по відношенню до Сбербанку та Альфабанку Сполученими Штатами Америки, слід докласти зусиль для запровадження повного переліку санкцій, який накладається на спеціально призначених громадян та організацій

(Specially Designated Nationals and Entities, SDN,) проти всіх російських банків. Розпочати наступну хвилю санкцій слід з ТОП-30 банків і фінансових установ, включаючи, але не обмежуючись: Газпромбанк, Банк Москви, Россільгоспбанк, Транскапіталбанк, Банк Траст, Росбанк, Тінькофф Банк, Точка, і далі на критичну фінансову інфраструктуру, до якої входить Московська Біржа (МОЕХ). Ввести подібні санкції проти всіх їхніх дочірніх і підставних (shell) компаній у Росії та за її межами.

- i. Повні санкції щодо SDN заборонятимуть транзакції, заморожуватимуть активи та заборонятимуть ведення бізнесу з усіма регульованими особами США, таким чином, усуваючи потребу в більш обмежених заходах, наприклад, щодо відключення від SWIFT або заборони транзакцій із золотом.
- ii. Поступове зменшення російської власності в юрисдикціях ЄС, США та інших союзних країнах, фінансових системах і галузях партнерів.
- iii. Усі резервні запаси Центрального банку Росії за кордоном мають залишатися замороженими з метою їх можливої конфіскації для використання у фонді реконструкції України. Щоб зберегти ці резерви замороженими, слід ввести повні блокуючі санкції (такі як включення до списку SDN) проти Фонду національного багатства та Міністерства фінансів Російської Федерації. Слід залучити Управління з контролю за іноземними активами (Office of Foreign Assets Control, OFAC) до блокування активів Центрального банку Росії, які зберігаються у фінансових установах у Сполучених Штатах.
- iv. Забезпечити несприятливі умови для продовження своєї діяльності в Росії європейських банків, які грають особливу роль у російському фінансуванні, таких як Райффайзен Банк та Юнікредит.

4. Визначити Російську Федерацію державою - спонсором тероризму

- I. Визначити Російську Федерацію спонсором тероризму, визнати Збройні Сили Російської Федерації іноземною терористичною організацією (Foreign Terrorist Organization, FTO) та спеціально визначеними глобальними терористами (Specially Designated Global Terrorists, SDGT). Виключити Росію з Групи фінансових заходів з відмивання грошей (Financial Action Task Force, FATF).
- II. Якщо її буде виключено з FATF, необхідно додати Росію до чорного списку FATF, таким чином змусивши банки-партнери переглянути співпрацю з російською фінансовою системою.
- III. Визнати пропутінські, провоєнні політичні партії «Єдина Росія», «Комуністична партія Російської Федерації», «Справедлива Росія – за правду (СРЗП)» і «ЛДПР» посібниками тероризму, або особами, групами та організаціями, які беруть участь у підтримці терористичних актів, які, отже, мають бути внесені до чорного списку FATF.

5. Посилити індивідуальні санкції проти певних категорій осіб

- I. Запровадити санкції проти всіх російських осіб, які займають вищі державні посади, наприклад, у ранзі заступника міністра або вище в уряді Росії, членів правління Центрального банку Росії або Національного банку Білорусі, або займають еквівалентний ранг в правоохоронній службах чи органах судової влади, а також найближчих членів їх сімей з доказами неправомірної поведінки.
- II. Запровадити санкції проти всіх членів сімей осіб пов'язаних з російським урядом, які володіють активами осіб I категорії, з упором на родичів президента, включаючи всіх його дітей та їхніх матерів, а також інших високопоставлених політичних діячів.
- III. Запровадити санкції проти всіх членів органів управління російських державних і підконтрольних державі підприємств, у тому числі банків і компаній, за участю російської держави або квазідержавних юридичних осіб у капіталі від 25%, незалежно від громадянства особи.
- IV. Запровадити санкції проти ключових керівників і членів правління компаній, які підпадають під санкції США або ЄС.
- V. Запровадити юридичні заходи, щоб позбавити колишніх урядовців ЄС, Сполучених Штатів та інших союзних країн і партнерів можливості працювати в будь-якій якості в радах або персоналі російських державних підприємств або дочірніх компаній, в яких вони володіють мажоритарною долею. Невиконання цих вимог має призвести до судових позовів, втрати будь-яких державних пенсій чи інших виплат, отриманих після проходження урядової служби, а також потенційних міжнародних санкцій щодо таких порушників.
- VI. Запровадити санкції проти власників російських пропагандистських ресурсів, членів їх органів управління та громадських діячів, які створюють або ретранслюють контент на підтримку війни. Наприклад, санкції мають бути накладені на Національний рекламний альянс Росії, який отримує доходи від реклами від телевізійних каналів для фінансування розповсюдження дезінформації, а також на акціонерів і співробітників державних медіа-підприємств та популярних у соцмережах осіб, які створюють або розповсюджують контент, що вихваляє війну. Під санкції мають потрапити всі пропагандисти Путіна, включно з тими, хто працює на RTR Planet, Russia 24, НВ Мир, телеканал Союз, Channel 8 International, Білорусь 24, Victory, First Channel Europe, RT Arabic, RT Documentary, RT News, RT en Español, RT UK, RT France, RT DE та інші ЗМІ, які фінансуються російською державою або державними компаніями.
- VII. Запровадити санкції проти членів наглядових рад та інших органів корпоративного управління російських компаній, які підпадають під санкції США або ЄС.
- VIII. Запровадити санкції проти високопоставлених членів керівних органів російських політичних партій, які підтримують війну Путіна проти України.
- IX. Запровадити санкції проти всіх членів політичної партії Путіна «Єдина Росія».
- X. Розглядати, у тісних консультаціях з урядом України, зняття санкцій щодо осіб із зазначених вище категорій, які публічно та щодо яких відомо, що це достовірно, засуджують війну Путіна, припинили всі бізнес-операції в Росії, які допомагають

фінансувати війну, погоджуються надати фінансову допомогу у відбудові України та допомагають виявити приховані активи осіб, які підпадають під санкції.

6. Посилити санкції щодо державних підприємств

- I.** Поступово ввести повні санкції SDN щодо всіх російських та білоруських державних підприємств. Початкові пріоритети повинні включати, але не обмежуватись:
 - i.** Повні санкції SDN щодо ключових державних підприємств енергетичної галузі, включаючи «Роснефть», «Газпром», «Газпромнефть» і «Транснефть», із жорстко контрольованим тимчасовим дозволом на продаж нафти і газу до моменту введення повного ембарго.
 - ii.** Повні санкції SDN щодо ключових каналів російської пропаганди, включаючи Всеросійську державну телерадіокомпанію, Перший канал Росії, МВД «Россия сегодня», Російську телерадіомовну мережу, ТАСС.
 - iii.** Повні санкції SDN щодо ключових державних інфраструктурних та промислових компаній, включаючи Ростелеком, Російські залізниці, Інтер РАО ЄЕС, Росатом, Росгідро, Мосенерго, Атомфлот, ФГУП ЭЗАН та Камаз.
- II.** Зменшити вплив Росії на цивільні ядерні енергетичні програми інших країн шляхом введення санкцій проти будь-якого нового проекту Росатому, його філій, дочірніх компаній, постачальників і підрядників у Росії та за кордоном.

7. Розширити заходи із контролю за експортом та заборонити імпорт

- I.** Забезпечити розширення експортний контроль та ввести заборону на експорт до Росії всієї стратегічно важливої високотехнологічної продукції, зокрема тієї, що має відношення до видобутку, обробки та переробки нафти, скрапленого природного газу та бурового обладнання. Забезпечити перевірку наявності лазівок і забезпечити розширення відповідних юрисдикції щодо контролю за експортом США та ЄС технологій переробки нафти, та заборони ЄС на експорт обладнання для зрідженого природного газу, оскільки ці заходи мають застосовуватися до компаній в іноземних юрисдикціях, які мають російських бенефіціарів або займаються торгівлею з Росією.
- II.** Ввести заборону на експорт і постачання до Росії каталізаторів, що використовуються для видобутку нафти, у телекомунікаційній промисловості та сільському господарстві. Для технологій каталітичної переробки, що належать західним компаніям, закрити можливі лазівки та розширити відповідні юрисдикції, як це передбачено 5-м пакетом санкцій ЄС.
- III.** Посилити санкції, запроваджені Сполученими Штатами у 2014-2015 роках, щодо технологій та обладнання, враховуючи, що експортний контроль над високоякісними товарами та технологіями вже діє в основних юрисдикціях, а Правило США про прямі іноземні продукти (Foreign Direct Product Rule) забороняє експорт мікрочіпів, напівпровідників та ін.

- IV. Посилити експортний контроль за критично важливими технологічними системами, компонентами та матеріалами з потенційним військовим (подвійним) використанням, щоб впевнитись в тому, що будь-яке співробітництво в галузі фундаментальних наукових і технологічних досліджень з Росією (включаючи, але не обмежуючись, співпрацею Національного управління з аеронавтики та дослідження космічного простору США та Європейського космічного агентства з російським космічним агентством Роскосмос) не може використовуватися як засіб уникнення санкцій для опосередкованої підтримки російського військово-технічного виробництва та операцій.
- I. Заборонити експорт металів, мінералів і руд, таких як титан, хром, мідь і молібден, та їх готової продукції до Росії. Ввести заборону на експорт напівфабрикатів, промислового програмного забезпечення, суднобудівних технологій, а також нафтохранилищ для російських танкерів і вантажних суден. Ввести повне ембарго на імпорту з Росії та Білорусі металів, корисних копалин, супутніх промислових товарів, хімічної продукції, пластмаси та гуми, деревини та лісоматеріалів, дорогоцінного каміння.
- V. Заборонити експорт таких критично важливих предметів, як газові турбіни високої потужності, послуги з технічного обслуговування турбін та постачання їх компонентів до Росії.
- VI. Посилити вимоги до відповідності, щоб стримувати реекспорт такої продукції до Росії.
- VII. Зупинити виконання довгострокових контрактів та видачу ліцензій у співпраці з російськими та білоруськими оборонними галузями.

8. Запровадити вторинні санкції

- I. На додаток до кроків із вторинних санкцій, викладених у Розділі 1 («Розширити нафтогазові санкції»), слід бути готовим до накладення вторинних санкцій на будь-яку фінансову установу чи компанію, яка своєю діяльністю заповнює втрачений попит на пов'язаний з Росією бізнес, який до того використовувався членами санкційної коаліції.
 - i. Необхідно забезпечити надання превентивних дозволів та чітко скомунікувати графік впровадження вторинних санкцій, які будуть задіяні проти будь-якої третьої сторони, яка безпосередньо сприяє агресії Росії шляхом надання зброї, допомоги в обході санкцій або продовження нормальних торговельних відносин попри санкції, які вже діють, або нові санкції, що запропоновані в цій білій книзі.
- II. Запровадити вторинні санкції проти всіх іноземних фізичних та юридичних осіб, які сприяють значним операціям або інвестиціям з особами, проти яких запроваджено санкції, з метою запобігання будь-яким потенційним транзакціям, які могли б бути здійсненими із пов'язаними з Росією підставними організаціями та офшорними юрисдикціями.

9. Підвищити прозорість, щоб перешкодити торгівлі та інвестиціям в Росію

- I. Створити та опублікувати реєстр усіх міжнародних компаній, які все ще діють в Росії та Білорусі. (Організація економічного співробітництва та розвитку може бути логічним кандидатом на виконання цього завдання.)
- II. Зобов'язати юридичні особи та організації розкривати інформацію про існуючі ділові відносини з підприємствами та їх дочірніми підприємствами в Росії та Білорусі, а також за їх межами, включаючи ключові параметри таких ділових відносин. Таке розкриття інформації може включати обов'язкове подання Комісії з цінних паперів і бірж США (SEC), і воно повинно включати інформацію про назву російського (або білоруського) партнера, вартість і характер угоди чи ділових відносин, а також детально описувати залучені товари та послуги, при цьому така інформація надається громадськості у стандартизованому вигляді з метою збільшення репутаційної шкоди таким підприємствам.
- III. Забезпечити обов'язкове розкриття національності кінцевого бенефіціара компанії в рамках стандартних процесів реєстрації компанії та звітності. Забезпечити виконання вимоги компаніям повідомляти, коли ця особа має паспорт Росії чи Білорусі.
- IV. Прискорити створення всесвітнього публічного реєстру бенефіціарів.

10. Поглибити координацію санкцій та пов'язати зняття санкцій з досягнення миру і подальшою відбудовою

- I. Продовжити координацію санкції з ЄС, Сполученими Штатами Америки та іншими союзними країнами і партнерами, щоб гарантувати, що, якщо фізична чи юридична особа підпадає під санкції в одній юрисдикції, вони були застосовані в усіх юрисдикціях.
- II. Забезпечити функціонування всіх санкцій до тих пір, поки Росія не припинить своє вторгнення до України.
- III. Після закінчення війни тісно координувати будь-яке зняття санкцій з українським урядом та його оцінкою (1) прогресу в мирних перемовинах та переговорах, (2) визнання Росією суверенітету і територіальної цілісності України та (3) Російської співпраці в частині суттєвого внеску до фонду відновлення України, як компенсацію за всю матеріальну і людську шкоду, завдану в результаті її вторгнення.

Члени Міжнародної робочої групи з російських санкцій

Примітка: включення автора до списку має на меті лише ідентифікацію та не означає схвалення чи наявності спільних поглядів із співавтором.

Сергій Алексащенко, член правління Фонду «Вільна Росія».

Д-р Андерс Ослунд, старший науковий співробітник, Стокгольмський форум вільного світу.

Таня Бабіна, асистент кафедри фінансів Колумбійської бізнес-школи Колумбійського університету; Співорганізатор групи «Економісти за Україну».

Тетяна Балюк, асистент кафедри фінансів, Goizueta Business School, Університет Еморі; Співорганізатор групи «Економісти за Україну».

Андрій Бойцун, к.т.н., засновник та редактор тижневика Ukrainian SOE Weekly; Незалежний консультант з корпоративного управління; колишній член Стратегічної консультативної групи з підтримки українських реформ (SAGSUR).

Тимофій Брік, керівник відділу досліджень соціології та децентралізації Київської школи економіки; Співорганізатор Українського глобального університету.

Вільям Б. Тейлор, колишній посол США в Україні; Віце-президент з Росії та Європи Інституту миру США., Професор фінансових установ, Колумбійської бізнес-школи Колумбійського університету.

Едвард К. Чоу, старший юрист, Центр стратегічних та міжнародних досліджень.

Тетяна Дерюгіна, доцент кафедри фінансів Університету Іллінойсу – Урбана-Шампейн; Співорганізатор групи «Економісти за Україну».

Ларрі Даймонд, старший науковий співробітник Мосбахера, Інститут міжнародних досліджень Фрімана Сполгі (FSI), старший науковий співробітник Інституту Гувера та професор Стенфордського університету.

Анастасія Федик, асистент кафедри фінансів, Haas School of Business, Каліфорнійський університет – Берклі; Співорганізатор групи «Економісти за Україну».

Едвард Фішман, додатковий старший науковий співробітник Центру нової американської безпеки; нерезидент Центру глобальної енергетичної політики Колумбійського університету; колишній керівник Управління політики та впровадження економічних санкцій Держдепартаменту США та член апарату держсекретаря з планування політики.

Деніел Фрід, колишній координатор санкцій Держдепартаменту та помічник держсекретаря з європейських справ.

Френсіс Фукуяма, директор програми магістратури з міжнародної політики (MIP) Сьюзен Форд Дорсі, старший науковий співробітник Олів'є Номелліні Інституту міжнародних досліджень Фрімана Споглі (FSI) і професор Стенфордського університету.

Тімоті Гартон Еш, професор Оксфордського та Стенфордського університетів.

Юрій Городніченко, професор економіки Quantedge, кафедра економіки Каліфорнійського університету в Берклі; Співорганізатор групи «Економісти за Україну».

Сергій Гур'єв, професор економіки, наук По, Париж і колишній головний економіст Європейського банку реконструкції та розвитку.

Денис Гутенко, науковий співробітник програми українських молодих лідерів, Стенфордський університет, колишній голова Державної фіскальної служби України.

Стів Хеллман, керуючий партнер Mobility Impact Partners.

Джеймс Ходсон, директор і головний виконавчий директор, AI for Good Foundation; Співорганізатор групи «Економісти за Україну».

Бронте Касс, менеджер програми Інституту міжнародних досліджень Фрімана Споглі (FSI), Стенфордський університет; Помічник координатора Міжнародної робочої групи з російських санкцій.

Девід Крамер, керуючий директор з глобальної політики Інституту Джорджа Буша, колишній помічник державного секретаря з питань демократії, прав людини і праці.

Олександр Лисенко, незалежний консультант з корпоративного управління; Член Асоціації правників України.

Майкл Макфол, директор Інституту міжнародних досліджень Фрімана Споглі (FSI), професор політології та старший науковий співробітник Інституту Гувера, в Стенфордському університеті; Координатор Міжнародної робочої групи з російських санкцій.

Крістофер Міллер, доцент школи Флетчера, Університет Тафтса.

Бенджамін Молл, професор Лондонської школи економіки та політичних наук.

Річард Морнінгстар, колишній посол в Європейському Союзі, посол в Азербайджані та спеціальний представник з питань євразійської енергетики.

Ірина Мудра, директор департаменту комплаєнсу Державного ощадного банку України (Ощадбанк).

Тимофій Милованов, президент Київської школи економіки; Доцент Піттсбурзького університету.

Дмитро Наталуха, депутат, голова Комітету Верховної Ради України з питань економіки.

Джейкоб Нелл, колишній головний економіст з питань Росії та керівник відділу європейської економіки Morgan Stanley.

Річард Нефью, старший науковий співробітник Центру глобальної енергетичної політики Колумбійського університету.

Олександр Новіков, голова Національного агентства з питань запобігання корупції, Україна.

Стівен Пайфер, науковий співробітник Вільяма Перрі, Центр міжнародної безпеки та співробітництва (CISAC), Стенфордський університет, колишній посол США в Україні.

Андрій Пишний, экс-заступник секретаря РНБО, экс-голова правління Ощадбанку, депутат Верховної Ради України VII скликання.

Лукаш Рейчел, докторант кафедри економіки Принстонського університету.

Олександр Роднянський, доцент економіки Кембриджського університету, член наглядової ради Ощадбанку.

Д-р Бенджамін Л. Шмітт, науковець з розробки проектів, Гарвардський університет; старший науковий співробітник з демократичної стійкості, Центр аналізу європейської політики; науковий співробітник Rethinking Diplomacy, Центру міжнародних і глобальних досліджень Університету Дьюка.

Моріц Шуларик, професор Sciences Po Paris та Боннський університет.

Стівен Сестанович, професор Школи міжнародних та громадських відносин Колумбійського університету; Старший науковий співробітник Ради з міжнародних відносин.

Д-р Марія Шагіна, запрошений старший науковий співробітник, Фінський інститут міжнародних відносин.

Наталія Шаповал, віце-президент з політичних досліджень Київської школи економіки.

Дар'я Софіна, Національне агентство з питань запобігання корупції, Україна.

Ілона Сологуб, науковий редактор, Vox Україна; Співорганізатор групи «Економісти за Україну».

Олександр Стародубцев, заступник голови Національного агентства з питань запобігання корупції, Україна.

Д-р Кетрін Стоунер, директор і старший науковий співробітник Центру розвитку демократії та верховенства права (CDDRL), професор Мосбахер, професор Інституту міжнародних досліджень Фрімана Споглі (FSI), Стенфордський університет.

Вільям Б. Тейлор, колишній посол США в Україні; Віце-президент з питань Росії та Європи Інституту миру США.

Юрій Вітренко, генеральний директор НАК «Нафтогаз України».